

איתרות ומאור ממעוזרוטש

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

שום תשים עליך מלך

במאמר זה מבאר רבינו את דרכי העלאת הניצוצות מקליפת נוגה דהיינו ממאכלי ומידות היתר, שהם ניצוצות קדושה המשתייכים לשבעת המידות הקדושות העליונות שמשם מקורם ומשם נפלו, ועל ידי עבודת האדם הם עולים אל מקורם בקדושה.

ונתבאר בזה יסוד גדול בסדר העלאת הניצוצות שלא נתבאר במאמרים אחרים, והוא שלפני כל העלאת שאדם מעלה ניצוצות כלומר כוחות תשוקה מתוך נפשו, צריך הוא לקבל חיות קדושה מיוחדת מהעולמות העליונים, שאותם ימשיך אל הניצוצות כדי לתקנם, והכוונה היא שצריך לקבל תוספת קדושה על מנת שיוכל להמשיך קדושה זאת אל הדרגות הנמוכות שבנפשו, שמתעוררות בו בעת שהוא עוסק בתענוגי וענייני עולם הזה, ורק אז יכול להעלות את הניצוצות לשרשם. וענין זה כבר נתבאר בספרי הקבלה, שהחיות הזה שנמשך מכונה "קבלת שפע להעלות מיין נוקבין".

וממשיך רבינו ומבאר כיצד יזכה האדם לקבל את הכח הזה להעלות ניצוצות קדושה, ומבאר בארוכה כדרכו שמבאר בריבוי מקומות, שעיקר עבודת האדם היא היראה שעל ידיה שורה עליו קדושתו יתברך, וכאן ממשיך רבינו ומרחיב יסוד זה גם לגבי הקדושה הפרטית הנצרכת כדי להעלות את ניצוצות הקדושה, ומבאר שגם בענין זה צריך אדם לעטוף עצמו ביראה כדי שיוכל לקבל קדושה מיוחדת ונוספת שיוכל בכוחה להעלות את ניצוצות הקדושה.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

'שום תשים עליך מלך' (דברים יז טו). וְקִשָּׁה הָאֵיף הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְקִים מִצְוֶה זֶה, שְׁהָרִי מְקִים כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה (שמות רבה ל ט), וְאֵינָא (ספרא ויקרא א) שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶם, דְּהֵיִינוּ תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה מִבְּאֵרֶת תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, פִּי כָּל מִדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה מִבְּאֵרֶת הָעֲלִיּוֹנָה, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חַז"ל (יבמות סג), אֲשַׁכְחִיהָ רַבִּי יוֹסִי לְאֵלֵיהוּ, אִמְרַ לִּיהָ כְּתִיב (בראשית ב יח) 'אֲעִשֶׂה לּוֹ עֵזֶר', בְּמָה אֵשֶׁה עֹזֶרְתּוֹ לְאָדָם, אִמְרַ לִּיהָ אָדָם מְבִיא חֲטִיין, חֲטִיין כּוֹסֵס, (בתמיה. רש"י). פֶּשֶׁתוֹן, פֶּשֶׁתוֹן לּוֹבֵשׁ (בתמיה). לֹא נִמְצְאָת מֵאִירָה עֵינָיו וּמַעֲמִידָתוֹ עַל רַגְלָיו וְכוּ', וְכֵן אִמְרוּ חַז"ל (משנה כתובות פ"ה מ"ה, כתובות נט:) וְאֵלוּ מְלָאכּוֹת שֶׁהָאֵשֶׁה עוֹשֶׂה לְבַעֲלָהּ טוֹחֶנֶת וְאֹפֶה וּמְכַבֶּסֶת מְבַשֶּׁלֶת וְכוּ'. כָּל מִדְרָגָה תְּחַתּוֹנָה הַמְקַבֶּלֶת מִמִּדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה מִמְּנָה נִקְרָאֵת 'אֵשֶׁה' לְגַבֵּה, מְכִיּוֹן שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת מִמְּנָה, וְהֵיִנוּ שֶׁהִשְׁפַּע יוֹרֵד אֵלֶיהָ מִהַדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִיא רוֹחֶנֶת וּמוֹפְשֶׁטֶת יוֹתֵר אֶל הַדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה שֶׁהִיא מוֹשֶׁגֶת יוֹתֵר לְתְּחַתּוֹנִים, וְכֵמוֹ שֶׁהָאֵשֶׁה מְכִינָה אֶת הַשְּׁפַע שֶׁאֲצוֹר בְּחִיטִין לְהוֹצִיאֻו מֵהַכַּח אֶל הַפּוֹעֵל, עַל יְדֵי טַחֲנִית הַחִיטִין לְקַמּוֹ, לִישֵׁת הַקַּמּוֹ וּמִירוּחַ הַבֶּצֶק, וְאִפִּיּוֹת עַד שִׁיּוּכֵל הָאָדָם לְאֲכֹל לֶחֶם וּלְשַׁבּוּעַ, כִּךְ סִפְרִית הַמְלֻכּוֹת שֶׁהִיא הַתְּחַתּוֹנָה מְכַל הַסִּפְרִיּוֹת מְגַלָּה אֶת הַשְּׁפַע מְכַל הַסִּפְרִיּוֹת שִׁיְהִי אֲפִשֶׁר לְהַשִּׁיג וּלְקַבֵּל, וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִים הַתְּחַתּוֹנִים שְׁפַע וּפְרֻסָּה מֵאוֹתוֹת הַתּוֹרָה הַמְּחִיִּים אוֹתָם.

וְהִטַּעַם, לְפִי שֶׁבְּמִדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה אֵין בָּהּ בְּהִירוֹת כָּל כֶּף כְּמוֹ בְּעֲלִיּוֹנָה, עַל כֵּן יְכוֹל לְהִיּוֹת בָּהּ יוֹתֵר תְּפִיסָה לְהִבִּי הַדְּבַר, דְּרָף מִשָּׁל כְּשֶׁהָאָב לֹא רָאָה אֶת בְּנֵו זְמַן רַב, וְאַחֲרַי כֶּף כְּשֶׁרָאָה אוֹתוֹ מִחֲמַת אֶהְבָּה גְדוֹלָה שְׁנַתְּעוֹרֵר אֲצָלוֹ, אֵינֻו יוֹדַע מַה לְדַבֵּר כִּי מְרֻב הָאֶהְבָּה תְּפוּסָה כָּל מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּבִנוּ בְּאֶהְבָּה שֶׁלְמַעֲלָה מְבִיטוּי בְּדִיבּוּר אוּ בְּכָל מַעֲשֵׂה גִשְׁמִי וּמוֹחַשׁ, וְאֵינֻו יְכוֹל לְצַמְצֵם אֶת הָאֶהְבָּה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כָּלֵל לְהוֹרִידָה לְכָלִי הַמַּעֲשֵׂה שֶׁהוּא הַדִּיבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מְלֻכּוֹת' שֶׁל הַמְּחַשְׁבוֹת, עַד אַחֲרַי כֶּף כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ מַעֲט הָאֶהְבָּה כִּיּוֹן שֶׁתַּעֲנוּגוֹ תְּמִידִי אֵינֻו תַּעֲנוּג, וּמִתְמַעֵט מַעֲט הַתַּעֲנוּגוֹ שְׁבֵאֶהְבָּה, אֲזִי יְכוֹל לְדַבֵּר אֹתוֹ.

כְּמוֹ לְשׁוֹן הַנֶּאֱמָר בְּאִבִּידָה הַמְרַמֶּזֶת עַל הָעֲלָאוֹת דְּרָגוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת, (דברים כב ב) 'עַד דְּרִשׁ אַחֲרַי' שֶׁמְרַמֵּז עַל הַמְּשַׁכֵּת הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה לְדְרָגוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת, וְצָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁתֵּרַד הַחֲכָמָה לְמִדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ בְּהִירוֹת כָּל כֶּךְ, וְאִזּוּ יוֹכֵל לְהַעֲלוֹת אֵלֶיהָ אֶת הַמִּדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה, וְלִכֵּן נִקְרָא דְרִשׁ כִּי עֵנִין זֶה נִרְמַז בְּאוֹתוֹת דִּר' ש', דְּהֵיִינוּ מִדְרָגָה תְּחַתּוֹנָה שֶׁהִיא בְּבְּחִינַת דְּלִי"ת שֶׁהִיא דְּלָה וְעִנְיָה, וְכָל דְּבַר שֶׁצָּרִיף לְהַעֲלוֹת, צָרִיף תְּחַלָּה לְהִבִּיא לּוֹ חִיּוֹת מַעוֹלָמוֹת עֲלִיּוֹנִים, עֵנִין זֶה הוּא הַמְּשַׁכֵּת חִיּוֹת מִלְמַעֲלָה לְתְּחַתּוֹנִים כְּדִי שִׁיעֲלוּ מֵיִין נּוֹקְבִין, שְׂכִדִי שֶׁהַמִּדְרָגָה תּוֹכֵל לְהַתְּעֵלוֹת לְעוֹלָם גְּבוּה יוֹתֵר, צָרִיךְ בְּתַחֲלִיל לְהַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוֹת הַנִּקְרָא 'מוֹחִין' וְהַנִּמְשָׁךְ לָהּ מִהַדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה, עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה תּוֹכֵל הַמִּדְרָגָה עֲצֻמָּה לְהַתְּעֵלוֹת מִשְׁפָּלוֹתָהּ וְלַעֲלוֹתָהּ לְשֶׁרֶשֶׁה, וְהֵיִנוּ שֶׁלְמִדְרָגָה תְּחַתּוֹנָה שֶׁהִיא בְּבְּחִינַת דְּל"ת, נִמְשָׁךְ לָהּ חִיּוֹת מְרִישׁ עֲלָמִין הַנִּרְמַז בְּאוֹת רִי"ש דְּרָף שְׁלִשָּׁה קוֹי הַשִּׁי"ן שֶׁהֵם מְרַמֶּזִים עַל הַמְּשַׁכֵּת שְׁלֹשָׁה מוֹחִין חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת לְדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה שֶׁהִיא מְלֻכּוֹת, וְזֶה צְרוּף דְרִשׁ' כִּיּוֹן חֲסַר כְּמָה תִּיבּוֹת.

וְהָאֲבָדָה אֲשֶׁר נִמְצְאָת בְּדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה שִׁישׁ לְהַעֲלוֹתָהּ לְרִישׁ עֲלָמִין, וְעֲלִיָּה נֶאֱמָר 'וְהָיָה עִמָּךְ עַד דְּרִשׁ אַחֲרַי אֹתוֹ וְהִשְׁבַּתּוּ לוֹ', הִיא דְּבַר שֶׁהִיא בּוֹ שְׁבִירָה, שֶׁנִּפְּלָה מֵהַשְּׂרֵשׁ שֶׁהוּא מְקוֹר חִיּוֹתוֹ, וְלִכֵּן נִפְלַת הַכִּלִּים שֶׁל הַמִּידוֹת נִקְרָאֵת שְׁבִירָה, כִּי הִיא בְּבְּחִינַת מִיתָה, וְלְשׁוֹן 'מִיתָה' בְּכָלִים הוּא 'שְׁבִירָה' כִּי שְׁבִירָתָם זֶה הִיא מִיתָתָם (בבא קמא נד.). וְהַנְּפִילָה הִיא מִחֲמַת שֶׁמְּחַשְׁבָתּוֹ שֶׁל כָּל אַחַת מִהַמִּידוֹת הִיא 'אֵינִי אֲמַלֵּךְ' הֵיִנוּ שְׂכָל מִידָה רְצָתָה לְמַלּוּךְ עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת לְבַדָּה, שֶׁתִּהְיֶה הַנְּהַגַּת הָעוֹלָם רַק בָּהּ בְּחַסֵּד אוּ בְּדִין וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה.

וְזֶה בָּא לְהַמְדִּיחָה מִחֲמַת שְׂבָא מְשֻׁרֵשׁ אֱלֹהוֹת בְּעוֹלָם הָעֲקוּדִים שֶׁשֵּׁם הֵיּוּ כָּל הַמִּידוֹת מְצִיאוֹת אַחַת הַנִּקְרָא עֶשְׂרֵה אֹרוֹת בְּכָלִי אֶחָד, וְשֵׁם שִׁיף מְחַשְׁבָּה זֶה כִּי שֵׁם הַמִּידוֹת הֵיּוּ אֲלֻקוֹת גְּמוּר

בלי פירוד, ובאלקותו יתברך הוא מקור המלוכה האמיתי שרצה יתברך למלוך על כל העולם שיקרא שמו מלך, אף המדה כל אחד משבעת המדות, כאשר יצאה לבדה בעולם הנקרא 'נקודים' ששם כל מידה לבדה כנקודות הנפרדות זו מזו, לא יכלה לסבל זאת להכיל את כל השפע השייך גם כן לשאר המידות, שלא היה ביכולת הכלי שלה להכיל זאת, ונפלה ונשתברה ולכן העלאתה לשרשה היא על ידי שממשיכים חיות מהדרגה העליונה שהיא ה'אנא אמלוך' האמיתי כלומר שממשיכים את מחשבת מלכות השם יתברך, וחיות זאת נותנת כח למדריגה התחתונה, היינו לבני אדם העוסקים באותם עניני גשמיות שיוכלו להמליך על ידם את הבורא, על ידי שמתכוונים לעבדו בכוח הגשמי שבעניניו היתר, ובעניניו איסור על ידי התגברותם שלא ללכת אחרי האיסור, ועל ידי זה משיבים את ה'אנא אמלוך' לשורשה ומקורה.

ובאמת הנפילה היתה פדי שיהיה מזה שעשועים להשם יתברך כי השעשועים הם מדבר חידוש, למשל כשהבן תמיד יצל אביו, אינו כל כך תענוג כמו אם לא היתה זמן רב אצלו כגון שהיה בשביה ולא יכול לבוא אליו, ואז כשיצא משם ובא למלך יש לו מזה תענוג גדול, והכרח להיות הנפילה וירידת החיות למה מוגבלת כל כך בערף שיוכל הצדיק להעלות את הניצוצות ממקום נפילתם בשעה שתזדמן לו עלייתם, שהרי באמת הכל היה במחשבה קדומה שתהיה בחינת 'שבירה' לניצוצות אלו כדי שיעלו אותם ויהיו שעשועים, [ו] למשל כמו שהאב נותן לבנו הקטן מקל לרכב בו, ואין נותן לו סוס באמת, כי זה הקטן לא היה יכול לסבל וזהו משל לכך שבאמת הקב"ה הוא העושה הכל, ומביא לנו חיות מעולמות עליונים לתת לנו כח להעלותם.

ובזה יתורץ הקושיא איך הקב"ה מקיים מצוות שום תשים עליך מלך, כי מכח מידת המלכות שיש ב'אנא אמלוך' אשר יש בדברים הגשמיים, נעשה מזה תענוג ושעשועים להקב"ה, וזה 'עליך', על פי הכתוב (ישעיה נח יד) 'אז תתענג על ה', שקאי על העלאת תענוגים התחתונים שהיו בדברים הגשמיים ועלו לשרשם, ומהעלאת תענוגים התחתונים נעשה תענוג גדול, כחביבות אבידה החוזרת לבעליה יותר מממונו של אדם שלא נאבד ממנו, ועל ידי זה שהקב"ה נעשה כביכול בחינת 'מקבל' מבני ישראל.

ועתה הולך ומבאר את הטעם למה שנתבאר לעיל, שכדי להעלות ניצוצות הגשמיים צריך להמשיך בתחילה חיות מעולמות עליונים,

ולפי זה יובן כיצד תלויה התעוררות האדם כדי להמשיך חיות זאת.

ואיתא בזהר הקדוש (תיקו"ז תיקון יט, מ.) אין אדם מפיק רצון אלא בזאת, פרוש דכתיב (בראשית ט טז) 'וראיתיה לזכר ברית עולם', למשל כשמיביאין אשה לפני בעלה אז נתעורר בו אהבה כיון שהיא בחינת 'מקבל' אליו, נתעורר בו רצון להשפיע שהוא אהבה, מפני פי דרף האיש להדר אחר אשה כלומר דרכו של האיש שרצונו להשפיע, לחזר אחר מי שיקבל השפעתו להטיב לו, והקב"ה כל רצונו ותאוותו הוא להשפיע, וכל זמן שאינו משפיע יש לו חסרון כביכול בתענוג זה, ולכן כשהאשה שקידש לו באה לפניו מתעורר בו רצון להשפיע לה.

כף כשאדם רוצה להדבק את עצמו בהקדוש ברוך הוא ולהתעלות מדרגתו אל דרגה גבוהה יותר, יתעורר בעצמו יראה לבוא לפניו. וממילא נתעורר בהקדוש ברוך הוא אהבה אצלו ואז נתעורר באדם גם כן אהבה והשתוקקות יותר ויש לו כוח להתדבק בהקב"ה כראוי בבחינת אהבה בתענוגים.

ובאסתר כתיב (אסתר ה ו) 'מה שאלתך עד חצי המלכות ותעש', פרוש למה חצי המלכות, כי המלכות כליל מתרין גוונים משני מיני גוון, כלומר אהבה ויראה שנמשלים לגוונים שונים, דלית דבר בלא דכר ונוקבא אין שום יחוד והשפעה שלימה (שהיא 'דבר' שלם) בלי השלימות של זכר ונקבה, כלומר משפיע ומקבל, נמצא אף על פי שהוא דכר באיתגלייא, אף על פי שההשפעה היא בחינת זכר כלומר אהבה, יש גם כן באיתפסאי נוקבא. ואצל המלך הוי באיתגלייא אהבה ובאיתפסאי יראה, כמו שאיתא בזהר הקדוש (ויקרא עד.) אנפאה דמלכא נהירין שבשעה שישראל זכאים אזי פני המלך מלכו של עולם מאירים, ומי שאינו בקי בדרכי המלכות אזי כשרואה את הנהגת החסד פרוסה, סבר שאין במלכות כי אם חדוה, ואין שום ענש, אבל חפמייא יודעין בודאי שאף שאנפוהי נהירין אף שפניו מאירים אין זה משום שהנהגת הדינים מתבטלת באותה שעה, אלא שהיא מכוסה ונעלמת בתוך הארת הפנים שאינם מתפשטים בפועל להעניש החייבים, וממילא אין מותרין שום דבר על כבוד מלכות.

ואמנם הארת השפעה זאת של הארת פני המלך, היא להמתיק לגמרי את הדינים על העבדים, כלומר על מי שמכבד את המלכות, דהיינו כשבאין לפניו ביראה, ודרכו של

איש לחזר אחר אשה (קידושין ב.). אזי נמתק הדבר בשרש נמתקין הדינים בשורש, כיון שכל שורשם היא הרצון של המלך שייראו מלפניו, שזהו הוא עיקר התענוג שלו יתברך במלכותו, ונתעורר רצון.

וזהו מה שכתוב בזהר הקדוש על הפסוק (ויקרא טז ג) 'בזאת יבא אהרן אל הקודש', **אין אדם מפיק רצון כי אם בזאת** אין הרצון מתגלה על ידי בני אדם, רק באמצעות התדבקותם בשכינה הנקראת 'זאת', פרוש ביראה שעל ידה מתעוררת שכינתו יתברך, כי לזאת יקרא אשה, וכמו שכתוב (בראשית ב ג) 'ויאמר האדם זאת הפעם עץ מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת', היינו (משלי לא ל) 'אשה יראת ה'.

וזהו (תהלים כד ט-י) 'שאו שערים ראשיכם' (וכו') ושאו פתחי עולם ויבא מלך הפסוק. מי הוא זה מלך הפסוק ה' צבאות וגו', דאיתא (ברכות ח.) לעולם יפנס אדם שעור שני פתחים ואחר כך יתפלל, דהיינו יראה ואהבה פתח ראשון הוא היראה ופתח שני הוא אהבה.

ואדם אין צריך להדר ולחפש אחר אהבת ה' כי בני ישראל הם בחינת אשה, ודרכו של איש לחזר אחר אשה ואין זה מדרך אשה לחזר אחר איש, כי אם להתלבש עצמו ביראה שעל ידה יזכה לבוא לפני המלך, כי כל המוטל על איש ישראל בבואו לפני ה', הוא רק להיות בחינת אשה המוכנת לכבוד המלך, כלומר להיות בבחינת מקבל - הירא מהדר כבודו יתברך, וממילא כשרואה המלך שבאין לפניו באימה וביראה, אזי נתעורר אצלו רחמנות שהיא מידת התפארת המיוסדת על שילוב חסד וגבורה (יראה ואהבה).

ובלא זה אין נעימות המלכות בלא יראה אין נשלם הדר כבוד המלך, כי המלך כלול משני גוונים, כבוד המלך שהוא בחינת התפארת הוא דווקא כשמאירים בו שני הגוונים של חסד וגבורה ואז הוא מפואר ומושלם בהדרו, וכשנתעורר הרצון אצל המלך למלוך על עבדיו אזי (משלי י יב) על כל הפשעים תכסה האהבה, ואף שאם היה אחד נתחב להמית מאת המלך, כשנתגלה הרצון של המלך למלוך, ואז ממילא הוא זמן רצון שממליכים אותו, אין נעימות המלך שיהיה שום צער לאחד מעבדיו בעת החדוה דמלכא אין כבוד המלך שבזמן שמחתו ששמח במלכותו ובבנו שבא לפניו שידקדקו בדין עם עבדיו הממליכים אותו לצערם, וממילא יש התקשרות לכלם אצל המלך בעת רצונו כולם יכולים לבוא להכנס לפניו, וזהו שאו שערים, שני שערים וכו' הם יראה ואהבה.

